

Karlsborgs kommun

kommun@karlsborg.se

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Carl Johanskolan
i Karlsborgs kommun

Uppföljning av tillsyn i Carl Johanskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Karlsborgs kommun under våren 2018. Skolinspektionen fattade den 28 juni 2018 beslut efter tillsyn för Carl Johanskolan. I beslutet konstaterades allvarliga brister inom ett flertal områden, och beslutet förenades därför med vite. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Karlsborgs kommun inkom med den 12 december 2018 och uppföljningsbesök som gjordes den 5 och 6 mars 2019. Vid uppföljningsbesöket genomfördes intervjuer med elever, lärare, medlemmar i elevhälsotemet och rektorn. Det genomfördes även lektionsobservationer.

Sammanfattning av kvarstående brister

Skolinspektionen konstaterar att Karlsborgs kommun fortfarande inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande		
Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.	Föreläggande	2019-10-01
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling		
Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Föreläggande vid vite	2019-10-01

Beslut

2019-06-12

3 (32)

Dnr 43-2018:178

	Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.	Föreläggande vid vite	2019-10-01
5. Förutsättningar för lärande och trygghet			
	Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet.	Föreläggande vid vite	2019-10-01
	Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Föreläggande vid vite	2019-10-01
6. Styrning och utveckling av verksamheten			
	Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.	Föreläggande vid vite	2019-10-01
	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Föreläggande vid vite	2019-10-01
	Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.	Föreläggande vid vite	2019-10-01

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde	Typ av ingripande
1. Undervisning och lärande	
Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan.	Brist avhjälp
I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.	Brist avhjälp
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	
Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Brist avhjälp
Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Brist avhjälp
När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas.	Brist avhjälp
3. Bedömning och betygssättning	
Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav.	Brist avhjälp
Betyg beslutas om och skälen för betyg anges i enlighet med författningarnas krav.	Brist avhjälp
Eleven och elevens vårdnadshavare informeras om elevens utveckling.	Brist avhjälp
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	
Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.	Brist avhjälp

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpit samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Karlsborgs kommun att vid vite av 600 000 kronor senast den 12 december 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Karlsborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet. Frågan om ett utdömmande av vitesbeloppet som riktats mot Karlsborgs kommun i beslutet den 28 juni 2018 kommer att hanteras separat, utanför detta tillsynsärende.

I beslutet redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Karlsborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. I detta ingår att:
 - Det finns ett skolgemensamt arbete för att skapa en trygg skolmiljö
 - Det finns rutiner för hur skolpersonalen ska arbeta gemensamt för att skapa en trygg studiemiljö
 - Det finns ett trygghetsteam som aktivt arbetar med tryggheten på skolan
 - Rektorn ska besluta om trygghetsskapande åtgärder. Dessa åtgärder ska bygga på en kartläggning och analys av skolans

behov. Åtgärderna ska utvärderas. Detta arbete ska dokumenteras i skolans systematiska kvalitetsarbete.

- Rektorn ska se till att det på skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I detta ingår att:
 - o Det finns ett gemensamt förhållningssätt för hur skolpersonal ska agera då de uppmärksammar att elever blir kränkta.
 - o Rektorn beslutar om åtgärder för att det inte ska förekomma kränkningar och elaka kommentarer i klassrum och allmänna elevutrymmen. Dessa åtgärder ska bygga på en kartläggning och analys av skolans behov. Åtgärderna ska utvärderas. Detta arbete ska dokumenteras i skolans plan mot kränkande behandling.
 - o En ny plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarnas krav ska finnas på skolan. Planen ska vara implementerad i verksamheten.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslutet den 28 juni 2018 bedömde Skolinspektionen att Carl Johanskolan saknade ett gemensamt och systematiskt målinriktat arbete för att garantera alla elever en skoldag som präglas av trygghet. Skolan hade redan år 2016, via en elevenkät, uppmärksammat allvarliga brister vad gällde bland annat trygghet och kränkande behandling. Emellertid hade elevenkäten inte lett till några vidtagna åtgärder utifrån i enkäten identifierade brister. Tillsynen visade att skolenheten endast hade vidtagit ett antal "punktinsatser" som inte utvärderats och inte lett till några rutiner för hur skolan ska arbeta systematiskt och gemensamt för en bättre miljö för eleverna. Skolinspektionen konstaterade även vid tillsynen att det fanns allvarliga brister i skolenhetens arbete för att motverka kränkande behandling. Detta trots att kränkande behandling förekommit under lång tid och att detta synliggjordes i elevenkäten 2016. Mot bakgrund av vad som framkom förelades huvudmannen, vid vite, att vidta åtgärder för att rätta till de konstaterade bristerna och att inkomma med en redovisning av vidtagna åtgärder. En sådan redovisning inkom till Skolinspektionen den 12 december 2018.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I redovisningen skriver huvudmannen bland annat att skolan startade vårterminen 2018 med att låta eleverna sätta ord på vad som utmärker en trygg skola. Eleverna i årskurserna 7, 8 och 9 har gett exempel på vad som behöver

bli bättre på skolan när det gäller trygghet och arbetet mot kränkande behandling. Enligt redovisningen har elevernas förslag sammanställts arbetslagsvis och därefter har arbetslagen arbetat med att genomföra elevernas åtgärdsförslag. I dokument som bifogats huvudmannens redovisning finns sammanställningar av elevernas svar. Enligt huvudmannens redovisning har åtgärder vidtagits utifrån elevsvaren genom att elevhälsans förebyggande arbete har skärpts och aktiviteter har genomförts med elever i årskurs 7 och 8. Skolan har också, enligt insänt svar, genomfört en föreläsning om nätetik och användning av sociala medier. I det av huvudmannen inskickade dokumentet "Systematisk kvalitetssammanställning 2017/2018" för Carl Johanskolan finns däremot inga redovisningar eller analyser av till exempel elevernas svar på vad som utmärker en trygg skola. Kvalitetssammanställningen saknar också en utvärdering och analys av skolans systematiska arbete med trygghet och åtgärder mot kränkande behandling.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Vid uppföljningsbesöket genomförde Skolinspektionen flera intervjuer med elevgrupper. I intervjuerna var eleverna samstämmiga i sin syn på att de gör ett antal enkäter om olika saker. Eleverna berättar att de vid höstterminens start 2018 bland annat fick skriva ned vad de tycker utmärker en trygg skola. Eleverna har inte fått någon återkoppling på svaren eller märkt att några åtgärder vidtagits utifrån deras syn på trygghet och kränkande behandling på skolan, säger de. Eleverna beskriver att situationen är i princip densamma nu som den var vid Skolinspektionens tillsyn 2018. Det finns, enligt eleverna, fortsatt elever som utsätter andra elever på skolan för elaka, och ibland diskriminerande, kommentarer. Det kan precis som tidigare, handla om kön, etnicitet eller hur man klär sig. Eleverna menar att detta för med sig en känsla av otrygghet som gör att de som elever inte kan koppla av och att känslan av otrygghet är störst under rasterna. Elaka kommentarer och kränkningar förekommer även under lektionstid, berättar eleverna, men det är vanligast under tid för rast. Eleverna kan inte ge något exempel på att något gemensamt arbete vidtagits av skolans personal för att säkerställa tryggheten för eleverna. Enligt eleverna är det fortfarande upp till varje lärare om det är lugnt i klassrummet eller ej och det kan se olika ut under olika lektioner. Om det är stökigt eller inte hänger, enligt eleverna, samman med om läraren "vågar" säga ifrån och om eleverna har respekt för läraren. När det är stökigt så kan det förekomma elaka kommentarer eller kränkningar säger några av eleverna. Om lektionen är stökig är det inte alltid läraren hör eller förstår vad som pågår säger elever och då uppstår en känsla av otrygghet även under pågående lektion. Eleverna ger vidare ett antal exempel på att lärare lämnar lektionen om det är stökigt och inte kommer tillbaka förrän lektionen ska avslutas, och då finns det ingen vuxen som säkerställer tryggheten i klassrummet eller säger till

Beslut

2019-06-12

8 (32)

Dnr 43-2018:178

om en elev kränker en annan elev. Eleverna frågar Skolinspektionen om lärare får lämna en lektion och låta eleverna vara själva kvar, eleverna upplever det som att läraren gör "fel" när så sker. Eleverna säger också att det är beroende på lärare om de väljer att prata med eleverna om värdegrundsfrågor och kränkande behandling och om eleverna känner sig trygga på skolan. Det skiljer sig också mellan lärare om de väljer att stanna till och ta tag i kränkande tilltal mellan elever. Eleverna säger att vissa lärare frågar om det de hör är på "skoj". Svarar eleverna ja går läraren vidare; detta händer, enligt de intervjuade eleverna, även i situationer när de tycker att läraren faktiskt borde ha tagit tag i det som hänt. Eleverna säger vidare att de ser elevhälsans medlemmar en gång per år och det är i uppstarten av läsåret, de deltar i stort sett aldrig i något arbete i elevernas klasser och ingen elev kan påminna sig att elevhälsan eller medlemmar ur den har arbetat med till exempel trygghet eller kränkande behandling i deras klasser i förebyggande syfte.

Vid intervju med lärarna säger de att det är olika i olika arbetslag hur de hanterat svaren eleverna skrev kring vad som utmärker en trygg skola. Lärarna håller med eleverna om att det är många enkäter av olika slag som görs och enligt lärarna kan det dröja flera månader innan efterfrågad information sammanställts och redovisas. Det händer också att enkäter som gjorts inte redovisas över huvud taget. Lärarna säger att de igångsatta processerna stoppas upp på rektorsnivå då sammanställningar och analyser tar lång tid eller inte kommer tillbaka till lärarna över huvud taget. Lärare berättar att gången är att sammanställda enkäter/svar på frågor skickas från rektorn till arbetslagen för att de ska prioritera utvecklingsåtgärder utifrån svaren. Lärarna ger exempel på att vissa av dem, utifrån elevsvar, har arbetat med årskurs 7, bland annat med studiero. Det är upp till arbetslagen, säger lärarna, att prioritera utvecklingsåtgärder utifrån svar. Det har, enligt lärarna, inte kommit några tydliga riktade utvecklingsåtgärder från rektorn som alla ska arbeta med systematiskt och i syfte att kunna utvärdera vidtagna åtgärder. Av intervju med lärare framgår vidare att skolan fortfarande inte har något fungerande trygghetsteam. Efter Skolinspektionens besök hösten 2018 gjordes en ansats till att få igång teamet, men enligt lärarna har detta ännu inte skett. Det har heller ännu inte kommit någon reviderad plan mot kränkande behandling, säger lärarna. Den som finns är från läsåret 2017/18. Lärarna säger att skolan fortfarande saknar gemensamma rutiner när det gäller anmälan om kränkande behandling och att det fortsatt saknas gemensamma rutiner kring hur skolan ska arbeta för att förhindra kränkande behandling av elever. (Se mer under avsnitt "Styrning och utveckling av verksamheten"). Enligt lärarna har kuratorn fått i uppdrag av rektorn att hantera kränkningar som sker mellan elever.

Beslut

2019-06-12

9 (32)

Dnr 43-2018:178

Intervju med skolans elevhälsoteam visar att de arbetar för att ta fram en reviderad plan mot kränkande behandling. Planen är vid tillfället för Skolinspektionens uppföljningsbesök inte klar.

Enligt rektorn har skolan nu en speciallärare med i varje arbetslag och skulle det vara något som inte fungerar vad gäller elevernas trygghet på skolan så får specialläraren ta del av informationen vid mötet och kan delge elevhälsan vid deras möte. Enligt rektorn har speciallärarna inte påtalat något behov av insatser vad gäller tryggheten vid skolan utifrån den information de får i respektive arbetslag. Enligt rektorn är en av elevhälsans uppgifter att "fånga upp stämningen vid skolan" och att speciallärarna är delaktiga i arbetslagen. Rektorn menar att han får den information han behöver för att om så krävs vidta åtgärder.

En genomgång av inskickat material inför uppföljningsbesöket vid Carl Johanskolan visar till exempel att både "Systematisk kvalitetssammanställning 2017/18 Carl Johanskolan" och "Verksamhetsplan" identifierar tryggheten vid skolan som ett utvecklingsområde. Inget av dokumenten innehåller dock några sammanställningar av till exempel enkäter eller några exempel på vidtagna åtgärder som ska följas upp och utvärderas vid ett av rektorn angivet datum.

Rättslig reglering

Skollagen anger att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en miljö som präglas av trygghet och studiero. Skollagen anger vidare att huvudmannen ska se till att det inom varje enskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt skollagen vidare se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas med i efterföljande års plan.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns allvarliga brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och där ett aktivt arbete, lett av rektorn, mot kränkande behandling bedrivs. Som beskrivs utförligare nedan under avsnittet "Förutsättningar för lärande" bedriver inte heller elevhälsan, utifrån sina professioner, något aktivt förebyggande arbete med trygghet vid skolan.

Beslut

2019-06-12

10 (32)

Dnr 43-2018:178

De åtgärder som huvudmannen beskrivit ska ha vidtagits för att komma till rätta med den bristande tryggheten vid skolan har, såvitt framkommit, inte haft någon bäring i det faktiska arbetet vid skolan. Skolinspektionens uppföljning visar att den situation eleverna beskrev vid tillsynsbesöket 2018 om kränkningar, utifrån till exempel etnicitet, kön och hur man klär sig, fortfarande förekommer framför allt i allmänna elevutrymmen men även under vissa lektioner. Inte heller har något gemensamt arbete för att komma till rätta med otrygghet och kränkningar påbörjats utan det är fortsatt upp till enskilda lärare hur och om de handskas med situationer som uppkommer. Skolinspektionen ser allvarligt på att skolenheten inte kan visa på några konkreta åtgärder som vidtagits efter Skolinspektionens tillsyn vilket medför att eleverna fortfarande har att hantera en vardag som innebär att de inte kan vara självklart trygga i sin skola. Av Skolinspektionens uppföljning framgår att flera av de åtgärder som huvudmannen hänvisat till i sin redovisning inte har fullföljts som planerat, eller har tagit så lång tid att de ännu inte lett till några konkreta åtgärder i verksamheten. Så har till exempel de svar på frågor kring en trygg skola som eleverna skrev vid skolstarten hösten 2018 inte lett till några adekvata åtgärder i form av utvärdering, analys och vidtagna åtgärder utifrån de behov svaren visar. Skolan har fortfarande inte heller en aktuell plan mot kränkande behandling som utgår från identifierad situation vid skolan och de åtgärder som ska vidtas utifrån dessa behov. Rektorn har inte heller påbörjat någon form av gemensamt arbete för att skapa rutiner och systematik kring hur lärarna, i syfte att kunna utvärdera arbetet, ska arbeta gemensamt med trygghet, och för att förhindra kränkande behandling av elever. Det är fortsatt upp till varje enskild lärare att på egen hand, eller tillsammans med det arbetslag läraren tillhör, se till att eleverna är trygga och att skolmiljön är fri från kränkningar. Eleverna ger också i intervjuer uttryck för att de inte har märkt att något gemensamt arbete vidtagits av skolans personal för att skolmiljön ska bli bättre. Skolinspektionen ser allvarligt på att det – trots Skolinspektionens föreläggande i juni 2018 om bland annat detta – ännu inte bedrivs ett systematiskt arbete med trygghet och ett förebyggande arbete mot kränkande behandling på skolenheten. Skolenhetens arbete för att skapa trygghet, och för att motverka kränkande behandling uppfyller därmed inte författningarnas krav, och det är av största vikt att ansvariga på skolenheten nu vidtar kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med bristerna.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de

Beslut

2019-06-12
11 (32)
Dnr 43-2018:178

åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin uppföljning av tillsynen kunnat konstatera fortsatta, omfattande brister i skolenhetens arbete med trygghet och i det förebyggande arbetet mot kränkande behandling. Skolinspektionen ser särskilt allvarligt på att rutiner och systematik kring arbetet med trygghet och mot kränkningar har saknats över tid och att så fortfarande är fallet trots att detta påtalades redan i Skolinspektionens beslut från juni 2018. Det framkommer att det fortfarande finns elever på Carl Johanskolan som utsätts för kränkande behandling i form av elaka kommentarer eller som utsätts för andra kränkande handlingar. Med hänsyn till att bristerna pågått under lång tid måste bristerna anses som allvarliga.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få, och den tid under vilken bristerna fortgått, bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Eftersom det inte av särskilda skäl kan anses obehövt, ska Skolinspektionen därför förena föreläggande i denna del med vite.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Karlsborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, God miljö för utveckling och lärande, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det på skolan bedrivs ett systematiskt och gemensamt förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. I detta ingår att:
 - o Det finns skriftliga rutiner för ett systematiskt och gemensamt förebyggande värdegrundsarbete som är implementerade i verksamheten. Däri ska framgå elevhälsans uppdrag och roll i värdegrundsarbetet
 - o I värdegrundsarbetet ska ingå att arbeta för att motverka att kränkningar och elaka kommentarer mellan elever förekommer
 - o Värdegrundsarbetet i övrigt tar sin utgångspunkt i förhållandena som råder på skolan, vilket kräver att en kartläggning av behoven på skolan genomförs och att denna kartläggning analyseras innan insatser som bygger på denna analys sätts in.
 - o Genomförda insatser behöver analyseras och utvärderas för att nya insatser ska kunna planeras utifrån skolans behov

- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I detta ingår att:
 - o Elevhälsan är delaktig i det systematiska och gemensamma värdegrundsarbetet och arbetet med trygghet som bedrivs på skolan. Elevhälsans insatser i detta arbete ska bygga på en kartläggning och analys av behoven på skolan och insatserna ska utvärderas och dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist**Skolinspektionens tidigare beslut**

Det framgår av Skolinspektionens beslut från den 28 juni 2018 att det vid skolenheten saknades ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. Tillsynen visade vidare att elevhälsan på skolenheten inte arbetade främst förebyggande och hälsofrämjande vad gäller värdegrundsarbete eller för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Tillsynen visade också att elevhälsan vid skolan inte hade något riktat uppdrag för att arbeta med det systematiska värdegrundsarbetet vid skolan och att elevhälsan inte heller, utifrån elevhälsans professioner, tagit några egna initiativ för att arbeta främst förebyggande och elevhälsofrämjande. Mot bakgrund av vad som framkom förelades huvudmannen, vid vite, att vidta åtgärder för att rätta till de

konstaterade bristerna och att inkomma med en redovisning av vidtagna åtgärder. En sådan redovisning inkom till Skolinspektionen den 12 december 2018.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I huvudmannens svar under rubriken "Förutsättningar för lärande och trygghet" står att rektorn gett arbetslagen, ämneslagen och elevhälsan i uppdrag att arbeta med förebyggande värdegrundsfrågor och att genomföra trivselenkäter som ska ligga till grund för detta arbete. Arbetet ska enligt inskickat svar följas upp i december 2018. Enligt svaret är en speciallärare knuten till varje arbetslag, detta är en genomförd förändring enligt huvudmannens svar. I svaret redovisas inga resultat utifrån några vidtagna åtgärder. I den till huvudmannens svar bifogade "Verksamhetsplan för Carl Johanskolan läsåret 18/19" skriver rektorn att "det har bedrivits ett målinriktat arbete mot kränkande behandling bland eleverna på klassråd och inom arbetslag".

Enligt svaret ska rektorn även se till att elevhälsan arbetar mer förebyggande. I svaret står bland annat att elevhälsan arbetat med en "kamratbana" i årskurs 7, under en halvdag ska eleverna lära känna varandra, detta gör de genom att tillsammans i grupper samarbeta och lösa uppgifter ute i naturen. För eleverna i årskurs 8 har en "YAM-utbildning" genomförts. Enligt en medlem i elevhälsan syftar YAM-utbildningen till att förbättra den psykiska hälsan och minska självmordshandlingar bland skolelever, vilket stämmer överens med beskrivningen på Västra Götalandsregionens hemsida. I "Verksamhetsplan för Carl Johanskolan läsåret 18/19" i kolumnen "uppföljning 20181201" finns exempel på insatser som utförts av elevhälsans medlemmar – här nämns kamratbanan, YAM och stressinformation i årskurs 9. Det finns inga redovisade resultat av insatta åtgärder.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

I intervju med elever i årskurs 7 berättar de om den kamratbana som elevhälsans medlemmar anordnade under en halvdag i början av årskurs 7. Detta var, enligt eleverna, i syfte att se om de nya klassammansättningarna fungerade. I en klass har dagen lett till samtal med representant för elevhälsan, men flertalet elever säger att dagen inte lett till några vidare diskussioner eller något konkret arbete i klassrummet kring värdegrundsarbetet på skolan. Även inskickat underlag inför uppföljningsbesöket visar att uppföljning av arbetet har skett i en av klasserna i årskurs 7. Eleverna i årskurs 8 berättar i intervju att "YAM-projektet" handlade om rättigheter och mobbning, där en representant

Beslut

2019-06-12
14 (32)
Dnr 43-2018:178

från skolans elevhälsa deltog tillsammans med extern personal. Enligt eleverna har ingen uppföljning eller utvärdering av projektet skett.

Eleverna i samtliga intervjuer är överens om att få av deras lärare pratar med dem kring värdegrundsfrågor i ett förebyggande syfte. Eleverna säger att de till exempel inte har diskuterat kring #metoo eller några andra aktuella värdegrundsfrågor. Eleverna säger vidare att de haft en föreläsning kring nätmobbning, men att denna föreläsning för flertalet elever inte ledde till någon diskussion under lektionstid eller till att de fortsatt att arbeta med temat under lektionstid. Enligt eleverna gör skolan fler ansatser för att arbeta med värdegrundsfrågor nu än tidigare, men eleverna tycker att det bara blir punktinsatser som inte följs upp och inte leder till något bestående.

Eleverna berättar i intervju om en händelse som inträffat på skolenheten veckan före Skolinspektionens uppföljningsbesök. Ett grupprum hade gjorts fint av eleverna, där var det tänkt att elever skulle kunna sitta och jobba. Någon/några elever har förstört rummet genom att skriva kränkande tillmälen om andra elever på väggarna i rummet. Eleverna säger att detta gjorde dem upprörda men att ingen lärare har pratat med dem kring vad som hände. Enligt eleverna har hot om stängning av rummet varit det som tagits upp som en följdverkan av händelsen. Eleverna säger att elaka kommentarer och kränkningar fortgår, det är en del av vardagen och för en del av eleverna tas kränkningarna med in i klassrummet. Enligt eleverna är det helt beroende av vilken lärare de har om eleverna tilltalar varandra kränkande eller inte.

Lärarna säger i intervju att rektorn gett arbetslagen i uppgift att identifiera vilka behov av förebyggande värdegrundsarbete som finns i klasserna. Lärarna säger i intervju att rektorn förväntar sig att alla lärare arbetar med värdegrunden i sina klasser, men det finns inget av rektorn initierat systematiskt och gemensamt arbete som ska säkerställa att alla elever får del av ett förebyggande värdegrundsarbete. Lärarna säger vidare att de varken vet om, eller hur, det förebyggande värdegrundsarbetet ska utvärderas. Lärarna säger att kamratbanan som elevhälsan initierat var en trevlig dag, men att den i de flesta klasser inte lett till något mer än själva utflykten. I en klass visade dagen ett behov av att fortsätta arbeta och där har elevhälsan haft samtal med eleverna. Flera lärare uttrycker under intervjun förvåning och viss oro över att de inte alls varit involverade i YAM-projektet i årskurs 8. De vet att projektet handlar om psykisk ohälsa men då de inte får delta vet de inte om de behöver följa upp projektet under lektionstid eller om de har elever som de skulle behöva ge någon form av stöd.

Både lärare och elever säger i intervjuer att de ser kamratbanan och YAM-projektet som "happenings". Lärarna kan inte heller se att aktiviteterna har

någon koppling till behov identifierade vid skolan, de vet inte heller hur, när och om aktiviteterna ska utvärderas och analyseras. (Se mer under avsnitt "Förutsättningar för lärande och trygghet".)

Elevhälsans medlemmar säger i intervju att de i sitt förebyggande och elevhälsofrämjande uppdrag arbetar med årskurs 7 med Kamratbanan och att de arbetar med årskurs 8 i YAM-projektet. Enligt bilagda kommentarer från elevhälsan till huvudmannens svar på Skolinspektionens uppföljningsprotokoll är ett projekt om psykisk ohälsa framtaget av skolpsykologen och detta ledde till arbetet med YAM. Enligt elevhälsan är YAM ett projekt som många skolor arbetar med just nu eftersom psykisk ohälsa finns bland ungdomar rent allmänt. Elevhälsans medlemmar säger i intervju att projektet kommer att utvärderas under höstterminen 2019 i form av ett digitalt resultat som eleverna kommer att få ta del av. På frågan om hur elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande i det dagliga arbetet på skolan säger de att de tar del av incidentrapporter. De säger vidare att de vet att lärarna, på uppmaning av rektorn, ska arbeta med värdegrundsarbetet under klassrådstitid däremot finns inget gemensamt värdegrundsarbete initierat av rektorn. Elevhälsan berättar vidare att ett arbete pågår för att ta fram en ny plan mot kränkande behandling vid skolan men att det i nuläget inte finns någon gemensam tanke kring hur det förebyggande värdegrundsarbetet på skolan ska bedrivas eller hur det ska utvärderas. Elevhälsan säger vidare att de inte har något uppdrag från rektorn att arbeta med detta. Enligt elevhälsan finns det också planer på att bilda elevgrupper som ska arbeta med olika frågor utifrån YAM-projektet, men inget är bestämt om när eller hur detta arbete ska ske. Intervju med elevhälsan visar att projektet inte tagit sin utgångspunkt i ett vid skolenheten kartlagt behov och att det inte heller är bestämt om och hur det ska utvärderas.

På frågan till rektorn om vad elevhälsan har för uppdrag kring det förebyggande och hälsofrämjande arbetet säger han att "elevhälsan fångar upp stämningen på skolan" och att elevhälsoteamet diskuterar det de ser och hör vid elevhälsomötena men att dessa diskussioner inte leder till några dokumenterade åtgärder. Rektorn säger att ett uppdrag elevhälsan har i det förebyggande värdegrundsarbetet är att en speciallärare är kopplad till varje arbetslag och deltar på möten. Rektorn känner inte till om lärarna arbetar förebyggande med värdegrundsfrågor med sina klasser eller ej, det finns ingen systematik för att följa upp detta.

Rektorn säger vidare att aktiviteten som elevhälsan gör med elever i årskurs 7 är initierad av elevhälsan och projektet i årskurs 8 av förvaltningen. Rektorn säger att sammanställningar av enkäter går tillbaka till arbetslagen och att det är upp till arbetslagen hur de ska arbeta vidare med resultatet. Rektorn säger

vidare att varken kamratbanan eller YAM-projektet ännu är utvärderade och är inte tänkta att ingå i det systematiska värdegrundsarbetet vid skolan.

Rättslig reglering

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Vidare framgår att eleven i skolan ska möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Vidare framgår att alla som arbetar i skolan ska bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor. Lärarna ska öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Vidare ska alla som arbetar i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper.

Av förarbetena till skollagen (se prop. 2009/10:165, s. 303) framgår att utveckling och utvärdering av skolenhetens arbete med värdegrundsfrågorna är en självklar del av en skolenhets systematiska kvalitetsarbete. Av detta följer att värdegrundsarbetet måste bedrivas på ett systematiskt sätt.

Enligt skollagen ska det för elever i grundskolan finnas tillgång till elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utvecklingens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena i skollagen (se prop. 2009/10:165, s. 277) anges bland annat att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- och sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande i ett bredare perspektiv.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det på skolenheten fortfarande saknas ett förebyggande värdegrundsarbete som uppfyller författningarnas krav. Precis som vid förra tillsynsbesöket saknas ett systematiskt, samlat arbete med dessa frågor på skolan. Skolinspektionen bedömer vidare att elevhälsan, trots tidigare allvarlig kritik, fortfarande inte arbetar främst förebyggande och

Beslut

2019-06-12
17 (32)
Dnr 43-2018:178

hälsofrämjande och inte heller är en del av det dagliga förebyggande värdegrundsarbetet vid skolan.

Som redogjorts för tidigare i detta beslut (se avsnittet "Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling") förekommer det fortfarande att elever på skolan utsätter varandra för elaka kommentarer och kränkningar av olika slag, såväl i klassrum som i gemensamma utrymmen. Det finns elever som beskriver det som att detta är en del av vardagen på skolan. Detta visar tydligt på behovet av att hela skolenhetens personal tar ansvar för ett välfungerande, systematiskt värdegrundsarbete som når ut till alla elever. Det enda exempel som elevhälsan kan ge avseende hur de deltar i det förebyggande värdegrundsarbetet är att de tar del av incidentrapporter om sådana inkommer. Elevhälsan har dock inte på eget initiativ, och utifrån den kritik de fick i Skolinspektionens tillsynsbeslut i juni 2018, initierat ett arbete tillsammans med lärarna för att följa upp vad som föranleder incidentrapporterna i syfte att bidra till en trygg miljö fri från kränkningar. Skolinspektionen ser allvarligt på att skolan fortsatt inte har av rektorn fastslagna rutiner för ett systematiskt och gemensamt förebyggande värdegrundsarbete utan att det är upp till arbetslagen och den enskilde läraren hur och om de arbetar tillsammans med sina elever kring värdegrunden vid skolan.

Skolinspektionen vill påtala allvaret i att skolans elevhälsoteam ännu inte främst arbetar förebyggande och elevhälsofrämjande i enlighet med skollagens krav. Detta trots att elevhälsan förvisso har initierat ett par insatser i syfte att arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande, men dessa insatser är att betrakta som punktinsatser som varken genomförts utifrån kartlagda behov, följts upp, eller har någon tydlig anknytning till ett målinriktat värdegrundsarbete. Exempelvis framgår det att YAM-projektet snarare utgår från en samhällstrend än ett kartlagt behov vid skolenheten och att lärare inte ges möjlighet att vara delaktiga i projektet, trots att lärarna ser ett behov av att få större insyn i detta. Bristerna, som allvarligt kan påverka elevernas möjlighet att nå målen, har pågått över tid och skolan har, trots detta, fortfarande inte ett systematiskt och gemensamt förebyggande värdegrundsarbete.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin uppföljning av tillsynen kunnat konstatera fortsatta omfattande brister i skolenhetens värdegrundsarbete, vilket är särskilt allvarligt då det också saknas ett målinriktat arbete mot kränkande behandling. Skolinspektionen ser allvarligt på att skolan inte lyckats skapa rutiner och systematik kring värdegrundsarbetet och att detta har saknats över tid och konstaterades redan i Skolinspektionens beslut den 28 juni 2018. Det framkommer vidare att skolans elevhälsoteam fortsatt inte främst arbetar förebyggande och elevhälsofrämjande och att elevhälsan inte i tillräcklig utsträckning deltar i något värdegrundsarbete som ska genomsyra vardagen på skolan, bland annat i syfte att motverka kränkande behandling av elever.

Med hänsyn till att bristerna pågått under lång tid och berör många elever måste bristerna anses som allvarliga. Det är högst sannolikt att dessa brister har en negativ inverkan på elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få, och den tid under vilken bristerna fortgått, bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Eftersom det inte av särskilda skäl kan anses obehövligt, ska Skolinspektionen därför förena föreläggande i denna del med vite.

Styrning och utveckling av verksamheten

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Karlsborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Huvudmannen ska se till att rektorn bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete på skolan som uppfyller författningarnas krav. I detta ingår att:
 - o Rektorn ska följa upp och dokumentera skolenhetens kunskapsresultat. Rektorn ska även följa upp och dokumentera skolenhetens arbete med trygghet, värdegrundsarbete, arbete för att motverka kränkande behandling och studiero. Om denna uppföljning visar att det finns ytterligare nationella mål som behöver följas upp ska rektorn se till att så sker samt dokumentera detta arbete.
 - o Rektorn ska, utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen, besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumentera dessa. Analysen ska ske såväl på ämnes-, klass-, årskurs- och skolenhetsnivå och bygga på det systematiska kvalitetsarbete som lärarna bedrivit i arbets- och ämneslagen.
 - o Rektorn ska planera för genomförandet av de beslutade utvecklingsåtgärderna och genomföra dessa samt se till att planeringen och åtgärderna dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens tidigare beslut

I Skolinspektionens beslut den 28 juni 2018 konstaterades att det fanns allvarliga brister i skolans systematiska kvalitetsarbete och att bristerna funnits över tid. Tillsynen visade att Carl Johanskolan saknade ett systematiskt kvalitetsarbete som består i att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Skolinspektionen konstaterade vidare att skolan saknade gemensamma mål som styr inriktningen på kvalitetsarbetet. Skolan saknade vidare analyser av både arbetet med kunskapsresultaten och arbetet med trygghet och studiero. Även vid Skolinspektionens tillsyn av skolenheten 2014 bedömdes det finnas brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Mot bakgrund av vad som framkom förelades huvudmannen att vidta åtgärder för att rätta till de konstaterade

bristerna och att inkomma med en redovisning av vidtagna åtgärder. En sådan redovisning inkom till Skolinspektionen den 12 december 2018.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I huvudmannens svar till Skolinspektionen står bland annat "Rektor följer upp och dokumenterar skolenhetens resultat successivt genom olika formulär som finns tillgängliga för personalen. Arbetet med trygghet och studiero dokumenteras på samma sätt. Läsårsvis upprättas en kvalitetsredovisning som bygger på lärarnas personliga redovisningar, arbetslagens och ämneslagens redovisningar". Bifogat till svaret finns "Systematisk kvalitetssammanställning 2017/18 Carl Johanskolan". Dokumentet inleds med "Denna kvalitetsredovisning skrivs medan vi inväntar Skolinspektionens beslut på dess regelbundna tillsyn". Huvudmannen har även skickat in "Verksamhetsplan för Carl Johanskolan läsåret 18/19", denna är undertecknad av rektorn på Carl Johanskolan. Verksamhetsplanen är uppdelad utifrån de områden där Skolinspektionen förelagt huvudmannen vid vite att åtgärda brister. Under rubriken "Styrning och utveckling av verksamheten" står vilka åtgärder skolan vidtagit. Åtgärder som vidtagits är, enligt underlaget, rutin för planering, samplanering/sambedömning, rutin för extra anpassningar, rutin för handledning av obehöriga lärare, måluppföljning via Forms och analys av höstterminens betyg. I bilaga till huvudmannens svar finns även en sammanfattning uppdelad på årskurserna 7, 8 och 9 och de svar eleverna gav på de frågor kring trygghet vid skolan som gjordes vid skolstarten 2018. Verksamhetsplanen innehåller inga sammanställningar av resultat eller analyser av insatta åtgärder.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Vid intervju med lärarna säger de att de, utifrån Skolinspektionens beslut 2018 och på rektorns uppmaning, har arbetat i arbets- och ämneslag med de utvecklingsområden Skolinspektionen ålade huvudmannen och skolenheten att åtgärda. Lärarna berättar att de arbetat i ämneslagen med till exempel samplanering och sambedömning. Rektorn har begärt in lärarnas planeringar för terminen, men vad underlagen använts till vet inte lärarna. Lärarna säger vidare att det sker mycket arbete i arbets- och ämneslagen men att det blir "stopp i processen" när underlagen når ledningen. Lärarna säger att de inte får någon återkoppling från skolledningen på utfört arbete och att de inte heller vet vad andra arbets- och ämneslag kommit fram till. Lärarna säger att de fortfarande saknar en tydlig gång i kvalitetsarbetet, en tydlig process som går att följa i det systematiska kvalitetsarbetet. Det händer också, enligt lärarna, att rektorn kan ändra inriktning och att lärarna plötsligt, till exempel under en

Beslut

2019-06-12

21 (32)

Dnr 43-2018:178

APT, får veta att ett pågående arbete ska ersättas av något annat som rektorn prioriterar.

Skolinspektionen har inför uppföljningsbesöket tagit del av skolans kvalitetssammanställning. Lärarna säger att de inför upprättandet av kvalitetssammanställningen satt i grupper med alla personalkategorier på skolan men att de därefter inte fått veta vad som hänt med resultatet av deras diskussioner. Lärarna säger att de inte vet hur protokollen från dessa diskussioner använts. Hur själva kvalitetsdokumentet, som Skolinspektionen tagit del av, satts samman vet inte lärarna heller, men de kan se att det verkar vara hopklippt från lärarnas inskickade material från ämnes- och arbetslagsmöten och att det som står under rubriken "analys" är mer konstateranden än regelrätta analyser.

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök uppger rektorn att det är "mer harmoni" på skolan än det var vid Skolinspektionens besök 2018. Rektorn kan dock inte uppge någon åtgärd som han vidtog direkt efter att rapporten kommit huvudmannen och rektorn till del mer än att ge arbets- och ämneslagen i uppgift att arbeta med de av Skolinspektionen identifierade utvecklingsområdena. På Skolinspektionens fråga om vilka rutinerna är kring till exempel protokoll från arbets- och ämneslagen säger rektorn att det beror på vad de olika arbets- och ämneslagen vill ha för typ av respons. Enligt rektorn kan något lag vilja ha svar på konkreta frågor och ibland har de fått ett svar och ibland inte. Rektorn säger vidare att han arbetar tätt ihop med skolans intendent och att de delar på det administrativa arbetet. Återkopplingen på till exempel ett protokoll kan bero på vem av dem det är som tar emot protokollet, det finns ingen rutin för hur denna återkoppling ska ske. Ibland kan återkoppling enligt rektorn ske på en konferens. Rektorn säger vidare att åtgärderna som kommit fram i kvalitetssammanställningen tillsammans med Skolinspektionens krav på åtgärder har "plockats ihop" för att skapa verksamhetsplanen. Rektorn säger vidare att tanken är att lärarna vid vårterminens slut 2019 ska göra en analys av verksamhetsplanen. Rektorn säger att han inte styr vad skolenheten ska arbeta med utan det är ett samarbete mellan honom och lärarna.

I intervju med rektorn framkommer att han inte deltar på arbets- eller ämneslagens möten, men han förutsätter att lärarna arbetar med till exempel extra anpassningar, ledning och stimulans och elevinflytande. Rektorn säger att han vid kommande medarbetarsamtal kommer att följa upp hur lärarna arbetar med de av Skolinspektionen identifierade utvecklingsområdena.

I Skolinspektionens intervjuer med huvudmannen under uppföljningsbesöket framkommer att tf. skolchef har påbörjat ett systematiskt kvalitetsarbete vid

Carl Johanskolan eftersom de identifierat att ett sådant har saknats över tid vid skolenheten. Tf. skolchefen har träffat delar av personalen på skolenheten för att prata kvalitetsarbete och hur ett sådant ska bedrivas. Under terminens gång ska tf. skolchefen träffa all pedagogisk personal. Tf. skolchefen säger i intervju att utgångspunkten kommer att vara att få igång ett fungerande kvalitetsarbete vid skolenheten och att arbetet ska börja i hela personalgruppen för att tydliggöra att det systematiska kvalitetsarbetet ska synliggöra resultatet av arbetet med kunskaper och resultatet av arbetet med trygghet och studiero, enligt huvudmannen saknas dessa uppgifter vid skolan och har saknats över tid.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det vid skolenheten bedrivs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Vidare anger skollagen att kvalitetsarbete på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om de framkommer att de finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionens uppföljningsbesök visar att det vid skolenheten Carl Johanskolan fortfarande inte bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Varken lärare eller rektorn kan redogöra för ett systematiskt kvalitetsarbete som grundar sig i en uppföljning av elevernas kunskapsresultat och resultat av arbetet med trygghet och studiero. Som framgår ovan bedrivs inte heller på skolenheten något systematiskt arbete när det gäller värdegrunden eller arbetet för att motverka kränkande behandling. Uppföljningsbesöket visar att alla intervjuade är överens om att de behöver komma igång med ett gemensamt systematiskt arbete med bland annat värdegrunden, men inga gemensamma åtgärder är vidtagna. Elevhälsans arbete med kamratbanan och YAM-projektet är inte tänkta att utvärderas på sådant sätt att de ingår i skolans kvalitetsarbete. (se mer under avsnitten "Trygghet och åtgärder mot kränkande behandling och Förutsättningar för lärande och trygghet". När Skolinspektionen frågar rektorn vem som styr vad de på skolan ska arbeta med svarar han att det är ett samarbete men att han har

Beslut

2019-06-12
23 (32)
Dnr 43-2018:178

initierat att lärarna ska arbeta med rubrikerna i Skolinspektionens tillsynsbeslut. Förvisso har lärarna på rektorns initiativ suttit i grupper och arbetat med rubrikerna, och rektorn har också redovisat dokumentet "Systematisk kvalitetssammanställning 2017/2018" för Skolinspektionen, men gruppernas arbete har inte utvärderats eller analyserats på varken ämnes- klass eller skolenhetsnivå. Då dessa analyser saknas, och det heller inte finns någon systematik i att sammanställa resultatet av lärarnas arbete i de nämnda grupperna, saknas också adekvata förutsättningar för skolan att vidta åtgärder i syfte att nå en högre måluppfyllelse.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte fyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Skolinspektionens uppföljning har, som framgår ovan, visat att skolenheten, fortfarande saknar ett systematiskt kvalitetsarbete. Även vid tillsyn av Carl Johanskolan 2014 kritiserades skolenheten för ett bristfälligt systematiskt kvalitetsarbete. Det är anmärkningsvärt att det fortfarande föreligger brister inom detta område. Uppföljningen av tillsynen vid Carl Johanskolan visar att skolan fortsatt saknar rutiner och systematik för att säkerställa att vidtagna åtgärder kommer alla elever till del. Uppföljningen visar att skolan fortsatt saknar ett systematiskt kvalitetsarbete lett av rektorn som består i att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Med hänsyn till den tid under vilken bristen fortgått, och den betydelse ett systematiskt kvalitetsarbete har för att kunna bidra till en välfungerande, långsiktig verksamhet, får det anses mycket angeläget att bristen i denna del åtgärdas. Mot denna bakgrund, och vid en sammantagen bedömning av vad som i övrigt framkommit, finner Skolinspektionen att föreläggandet i denna del ska förenas med vite.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Karlsborgs kommun att senast den 1 oktober 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande*Bedömning av brist*

Skolinspektionen konstaterar att Karlsborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Lärarna ska se till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

*Motivering till bedömning av brist***Skolinspektionens tidigare beslut**

I sitt beslut den 28 juni 2018 konstaterade Skolinspektionen att eleverna på Carl Johanskolan endast i undantagsfall fick ett reellt inflytande över undervisningen. Det framkom att eleverna enbart i begränsad omfattning gavs möjlighet att medverka i planeringen av undervisningen. Skolinspektionen konstaterade vidare att skolan även saknade rutiner för utvärdering av hur lärarna arbetade med elevernas möjlighet till inflytande över sitt lärande. Mot bakgrund av vad som framkom förelades huvudmannen att vidta åtgärder för att rätta till de konstaterade bristerna och att inkomma med en redovisning av vidtagna åtgärder. En sådan redovisning inkom till Skolinspektionen den 12 december 2018.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I redovisningen från huvudmannen finns Skolinspektionens bedömning kring elevernas möjlighet till reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll med som en punkt för skolan att åtgärda. Redovisningen innehåller ingen information om på vilket sätt eller med vilket resultat detta arbete har bedrivits. I en bilaga till huvudmannens redovisade åtgärder finns "Verksamhetsplan för Carl Johanskolan läsåret 18/19". Verksamhetsplanen tar sin utgångspunkt i Skolinspektionens beslut och under

rubriken "Undervisning och lärande" anges att "Elevinflytande kan fortsätta att utvecklas. Vi kan utveckla valbara kurser för eleverna". Klassråd tid tas upp som ett exempel på när lärarna kan diskutera elevinflytande med eleverna. Verksamhetsplanen innehåller inga från rektorn angivna rutiner om arbetet för att öka elevernas inflytande över sitt lärande. Ett annat underlag som bilagts huvudmannens redovisning är "Systematisk kvalitetssammanställning 2017/2018 Carl Johanskolan", som är underskriven av rektorn. En rubrik i kvalitetssammanställningen är "Elevers ansvar och inflytande". Under rubriken finns inklippta svar på frågor ställda till arbetslagen inför sammanställningen. Dokumentet innehåller inga utvärderingar eller analyser av resultatet av lärarnas arbete för att öka elevernas ansvar och inflytande. Dokumentet saknar också gemensamma riktlinjer kring hur lärarna ska arbeta för att öka elevernas möjlighet till reellt inflytande över sitt lärande.

Skolinspektionens uppföljningsbesök vid skolan

I intervju med elever berättar de att det fortfarande är så att det är lärarna som bestämmer det mesta när det gäller hur lektionerna ska läggas upp, hur eleverna ska arbeta och hur examinationen ska vara. Det finns dock enligt eleverna ämnen, såsom exempelvis idrott och hälsa och naturorienterande ämnen där några av de undervisande lärarna låter eleverna vara med och bestämma till exempel arbetsätt och hur de vill presentera sitt arbete efter ett arbetsområde. I den enkät som eleverna gjorde i början av höstterminen 2018 fanns frågor kring elevinflytande men eleverna säger att de inte sett att deras förslag, som handlade om att få mer inflytande, har fått någon effekt i den faktiska undervisningen. Däremot har lärarna pratat med eleverna om vad elevinflytande skulle kunna vara, detta har då skett på klassråd tid.

Lärarna säger i intervju att elevinflytande och vad det innebär har diskuterats mer efter Skolinspektionens beslut 2018. Lärarna ger som exempel att elevinflytande var en punkt som arbetslagen skulle arbeta med inför att skolans verksamhetsplan skulle upprättas. Arbetslagen skickade in sina protokoll till rektorn, men de har varken fått respons på det de skickat in eller fått ta del av vad andra arbetslag hade för tankar kring arbetet med elevinflytande. Lärarna säger vidare att det finns mycket tankar hos dem kring bland annat elevinflytande men att det saknas forum för att dela idéer och erfarenheter med varandra och för att det ska bli systematik i arbetet. Skolinspektionen tar i intervjun upp att eleverna sagt att undervisningen mestadels fortfarande är styrd av lärarna och att det skiljer sig mellan lärarna om eleverna kan vara med och påverka eller inte. Lärarna håller till viss del med om bilden eleverna ger och att de behöver fortsätta arbeta för att öka elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen. Enligt lärarna diskuteras elevinflytande mer nu, bland annat på klassråd, och viljan att öka elevernas reella inflytande finns i högre

grad nu än vid Skolinspektionens tidigare besök. Lärare säger i intervju att en professionell undervisning utifrån läroplanens mål kräver att eleverna har ett reellt inflytande över utformningen av de uppgifter de ska arbeta med. Lektionsplaneringen är, enligt en lärare, som ett skelett som läraren tillsammans med eleverna kan arbeta utifrån. Lärarna säger att de tar del av webbkurser och annat material i syfte att bli bättre på att ge eleverna mer inflytande.

Rektorn säger i intervju att han följer upp hur lärarna arbetar med elevinflytande genom att lärarna ska svara på ett antal frågor i ett dataprogram skolan använder sig av. Vid medarbetarsamtal kommer han också ställa frågor kring hur lärarna arbetar med elevinflytande. Enligt rektorn har frågan om elevernas inflytande diskuterats mycket och enligt rektorn beror det på vilken kontakt lärarna har med sina elever om eleverna får inflytande eller inte.

Rättslig reglering

Enligt läroplanen ska de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig omfatta alla elever. Eleverna ska ges inflytande över utbildningen. Läraren ska utgå ifrån att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan. Vidare ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i skolenhetens arbete med att ge alla elever ett reellt inflytande över sitt lärande och möjlighet till inflytande över undervisningen. Uppföljningen visar dock att ett arbete för att elevernas möjlighet till reellt inflytande ska öka har påbörjats och att lärarna, via arbetslagen, tar mer ansvar för det nu. Det framgår att det finns en dialog mellan lärare och elever under klassrådstitid kring vad elevinflytande kan innebära. Lärarna och arbetslagen har emellertid inte, trots det arbete som inletts, fått någon återkoppling från rektorn eller fått veta hur de andra arbetslagen tänkt kring elevernas möjlighet till inflytande över sitt lärande. Rektorn måste således ta ett större ansvar för arbetet så att det kommer alla elever till del och omsätts i praktiken av alla lärare, samt ta ansvar för att arbetet följs upp och att det leder till riktade åtgärder som är utvärderingsbara.

Motivering till val av verktyg

Då Karlsborgs kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Karlsborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Avhjälpta brister i verksamheten***Undervisning och lärande****Bedömning av brist*

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Karlsborgs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 3 Kursplaner)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; 3 kap. 12 d och f §§ skollagen; 9 kap. 4 a § skolförordningen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Karlsborgs kommun avhjälpt dessa brister.

Motivering

Skolinspektionen beslutade den 28 juni 2018 att förelägga Karlsborgs kommun, vid vite, att senast den 14 december 2018 se till att undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan samt att det i detta ingick att i undervisningen ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar erfarenheter och tänkande.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit vid uppföljningen bedömer Skolinspektionen att de påtalade bristerna får anses åtgärdade. I huvudmannens redovisning och vid uppföljningsbesök på skolan den 5 och 6 mars 2019 framkommer att rutiner är framtagna som garanterar samtliga elever en undervisning som utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. Intervjuer med lärare och rektorn visar att rutiner tagits fram för att säkerställa att obehöriga lärare som undervisar på skolan har en handledare som har ansvar för att en obehörig lärares undervisning utgår från målen i läroplanen och respektive kursplan. Skolinspektionen vill i sammanhanget

påpeka att det förutsätts att angivna rutiner för handledning av obehöriga lärare även i fortsättningen följs.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Karlsborgs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Karlsborgs kommun avhjälpt dessa brister.

Motivering

Skolinspektionen beslutade den 28 juni 2018 att förelägga Karlsborgs kommun, vid vite, att senast den 14 december 2018 vidta åtgärder så att ovannämnda brister avhjälpes.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit vid uppföljningen bedömer Skolinspektionen att de påtalade bristerna får anses åtgärdade. Av huvudmannens redovisning och Skolinspektionens uppföljningsbesök den 5 och 6 mars 2019 framkommer att rutiner finns framtagna och implementerade när det gäller hur samtliga personalkategorier ska arbeta med extra anpassningar och för att utreda elevernas eventuella behov av särskilt stöd. Uppföljningsbesöket visar att samtliga åtgärdsprogram är genomgångna och nya är skrivna utifrån den enskilda elevens behov. Den särskilda undervisningsgrupp som fanns på skolan vid Skolinspektionens tillsyn i december 2018 finns inte längre vid tillfället för Skolinspektionens uppföljningsbesök. Eleverna deltar i ordinarie klass och har utarbetade åtgärdsprogram för det särskilda stöd varje enskild elev behöver. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att det förutsätts att angivna

rutiner för hantering av extra anpassningar, utredning och tillsättande av särskilt stöd samt upprättande av åtgärdsprogram även i fortsättningen följs.

Bedömning och betygssättning

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Karlsborgs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 15 §, 10 kap. 15-20 §§ skollagen; 6 kap. 7 § och 9 kap. 20 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg; Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kunskapskrav för grundskolans ämnen)
- Betyg beslutas om och skälen för betyg anges i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 14 och 16-17 §§ skollagen; 6 kap. 5 § skolförordningen)
- Eleven och elevens vårdnadshavare informeras om elevens utveckling. (3 kap. 4 § och 10 kap. 12 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Karlsborgs kommun avhjälpt dessa brister.

Motivering

Skolinspektionen beslutade den 28 juni 2018 att förelägga Karlsborgs kommun, vid vite, att senast den 14 december 2018 se till att lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav. Enligt beslutet ska lärarna vidare se till att informera eleven och elevens vårdnadshavare om skälen till betyget. Vidare angavs att huvudmannen och rektorn aktivt skulle verka för att lärarna har utbildning för den undervisning de ska bedriva och att lärare finns i tillräcklig omfattning.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit vid uppföljningen bedömer Skolinspektionen att de påtalade bristerna får anses åtgärdade. Av huvudmannens redovisning och Skolinspektionens uppföljningsbesök den 5 och 6 mars 2019 framkommer att nya rutiner har införts för att säkerställa en likvärdig betygssättning vid skolan. Lärarna har via handledarskap och sambedömning arbetat fram rutiner för att säkerställa en likvärdig betygssättning vid skolan. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att

Beslut

2019-06-12
30 (32)
Dnr 43-2018:178

det förutsätts att angivna rutiner för hantering av bedömning och betygssättning även i fortsättningen följs.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Karlsborgs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Karlsborgs kommun avhjälpit denna brist.

Motivering

Skolinspektionen beslutade den 28 juni 2018 att förelägga Karlsborgs kommun, vid vite, att senast den 14 december 2018 se till att skolan har rutiner för att säkerställa samverkan mellan lärare. Enligt beslutet måste rektorn skapa förutsättningar för lärarna att samverka i formella forum samt ge obehöriga lärare möjlighet att handledas av behöriga lärare.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit vid uppföljningen bedömer Skolinspektionen att den påtalade bristen får anses åtgärdad. I huvudmannens redovisning och vid uppföljningsbesök på skolan den 5 och 6 mars 2019 framkommer att rektorn gett ämnes- och arbetslag tid för att kunna samverka. Intervjuer med lärare visar att lärarna samplanerar inom ämneslagen, att lärare samverkar kring bedömning och betyg och att tid finns avsatt för att denna samverkan mellan lärare ska kunna äga rum. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att det förutsätts att angivna rutiner för samverkan mellan lärare även i fortsättningen följs.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpna.

I ärendets slutliga handläggning har jurister Ingrid Hesselén Brunius och Johan Kylanfelt deltagit.

Beslut

2019-06-12
31 (32)
Dnr 43-2018:178

På Skolinspektionens vägnar

2019-06-12

X Maria Wassén

Maria Wassén
Avdelningschef
Signerat av: Maria Wassén

X Karin Widlund

Karin Widlund
Föredragande
Signerat av: Karin Widlund

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.